

позиція (думка) – обґрунтування – приклад – висновок (наслідок). Вбачається, що вказаний метод викладання доцільно поєднувати з такими методами, як case-study, дискусія, робота в малих групах, змаганнях та ін.

Підсумовуючи вказане необхідно зазначити, що впровадження новітніх методів у викладанні «Екологічного права» сприяє розвитку творчої активності та ініціативи у студентів, формуванню навичок аналізу й критичного мислення. Можливості поєднання теоретичних та практичних аспектів навчання, що надають означені методи викладання, дозволять досягти більш якісної професійної підготовки майбутніх юристів.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ДЛЯ СТУДЕНТІВ – ПРАВНИКІВ

Д.О. Лісова

Формування правової, соціальної та демократичної держави тісно пов'язано із встановленням у державі належної системи правового захисту такого фундаментального права людини, як право власності. Невипадково право на вільне володіння власністю знайшло своє закріплення у Загальній декларації, яка проголошує право приватної власності як основне і невідчужуване право людини (ст.17) та в одному з фундаментальних європейських міжнародних договорів – Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. (ст. 1 Першого Протоколу). Як відомо, за кількістю скарг, поданих до Європейського суду з прав людини, скарги про порушення права власності посідають третє місце, і значна доля таких справ – справи щодо України. Більше того, на сьогоднішня Україна характеризується саме не гарантуванням захисту права власності: високий рівень корупції, різноступеневі рейдерські захвати тощо. Адаже в аспекті євроінтеграції найперше, на що зверне увагу іноземний інвестор при виході на український ринок, – це захист права власності.

Отже, створились передумови, які вимагають додаткової уваги до інституту права власності та обумовлюють необхідність його вивчення при здійсненні фахової підготовки студентів – правників. Актуальним є також комплексне дослідження практики Європейського суду з прав людини у контексті захисту права власності та вільне володіння нею.

Право власності можна вивчати в складі цивільного права (як це відбувається на сьогодні у ДонНУ імені Василя Стуса). Однак необхідно враховувати, що зазначений правовий інститут не є складовою частиною лише цивільного права, оскільки регулює цілий комплекс різногалузевих відносин, які складаються у сфері набуття, реалізації та захисту прав на об'єкти власності (зокрема є предметом і господарського права). Відносини з приводу права власності відрізняються за своїм характером і мають ряд особливостей щодо: 1) підстав виникнення (із договорів, інших правочинів, актів цивільного законодавства, з рішення суду тощо); 2) нормативної основи регулювання, яка представлена не лише одним кодифікованим актом, а нормами спеціального законодавства в залежності від виду майна (земля, житло, транспорт, будівля, підприємство природні ресурси і т.п.); 3) порядку захисту права власності (може відбуватися в рамках цивільної, адміністративної, господарської юрисдикції, у зв'язку з чим процес розгляду таких справ суттєво відрізняється один від іншого та має свої особливості); 4) порядку виконання рішень про захист права власності.

Варто зауважити, що при обговоренні Концепції реформування правничої (юридичної) освіти в Україні на різноманітних конференціях та круглих столах неодноразово підкреслювалось, що серед шляхів подолання викликів, що

постають в царині наявної системи правничої освіти, вкрай важливо закріпити державний стандарт змісту правничої освіти, який має передбачати переорієнтацію з усталеної за радянського періоду нормативістської методології здобуття знань про законодавство на методологію здобуття необхідного рівня знань про доктрини, принципи та інститути права, що забезпечують дієвий захист прав людини і утвердження верховенства права.

В якості додаткової аргументації слушною є позиція В.С. Щербини, який, в аспекті забезпечення належного рівня викладання господарсько-правових дисциплін у вищих навчальних закладах, окрім розширення переліку спецкурсів господарсько-правового спрямування, також зазначив, що має відбуватися запровадження нових спеціалізацій у відповідь на потреби практики (Щербина В.С. Основні напрями удосконалення господарського права України на сучасному етапі // Проблеми розвитку науки господарського права і вдосконалення господарського законодавства. Матеріали круглого столу (м. Київ, 4 грудня 2015р.) – К.: Вид-во Ліра-К, 2015. – 254с. – С.243-245).

Підбиваючи підсумки, можна зазначити, що спеціальне поглиблене вивчення інституту, який має відношення до забезпечення гарантій прав людини, забезпечить правничій професії здатність виконувати свою суспільну функцію.

Виходячи з цього, очевидно, що першими кроками на цьому шляху має стати запровадження таких курсів як: «Міжнародні аспекти захисту права власності», «Європейські стандарти захисту права власності», «Право власності на окремі види майна» або «Особливості розгляду справ про захист права власності». Адже важливість процесуальних гарантій для захисту права власності обумовлює необхідність викладання уніфікованого курсу саме процесуального права в цій ділянці.

Сьогодні важко обійтись без обміну досвідом. Тим більше, що правові системи різних країн виявляють дедалі більшу схильність до зближення, певної уніфікації, що, зокрема, спрощує міжнародні стосунки, дає можливість гармонізувати національні галузі права. З науково-пізнавального боку вивчення зарубіжного права дає можливість теоретично осмислити провідні закономірності його розвитку, краще засвоїти своє національне право, врешті решт, підвищити культуру студента-правника в цілому. Вивчення зарубіжного досвіду захисту прав на об'єкти права власності має здійснюватися на підставі порівняльного методу. Однак порівняльно-правові дослідження мають передбачати вивчення не лише правових норм та інститутів, а й судової практики та доктрини інших країн. В кінцевому результаті підхід до викладення учбового матеріалу має бути спрямовано на забезпечення гармонізації законодавства України з правом Європейського Союзу та на виконання Угоди про асоціацію між ЄС та Україною.

СУЧАСНІ КОМПЕТЕНЦІЇ ЕФЕКТИВНОГО ЮРИСТА ТА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ У СФЕРІ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

О.В. Мотилюк

Критерій ефективності в роботі юриста актуальний сьогодні, як ніколи. Ефективність юриста прямо пов'язана зі ступенем захисту прав та інтересів клієнта, реалізацією його свобод, як у конкретних справах так і у різних сферах суспільних відносин загалом. Судові процеси на сьогодні, як в Україні, так і у світі, у більшості випадків вимагають значних витрат ресурсів та характеризуються досить значним рівнем непередбачуваності результатів. Крім того, внаслідок розгляду спору у суді в більшості випадків інтереси однієї сторони чи обох сторін залишаються незадоволеними, що тягне за собою ряд негативних